

Overordnet utdanningsplan for spesialiteten arbeidsmedisin i Helse Vest

Utdanningsvirksomheten skal sørge for at utdanningen av legespesialister skjer innen faglige forsvarlige rammer og på en måte som sikrere tilstrekkelig kvalitet og gjennomstrømning i utdanningsløpet. Det skal lages en **overordnet utdanningsplan** for den enkelte spesialitet som angir hvordan virksomheten vil sikre at leger i spesialisering kan oppnå læringsmålene. Formålet med den overordna utdanningsplanen for hver av spesialitetene er å beskrive oppbygning og rekkefølge for hele utdanningsløpet i spesialiteten, inkludert spesialiserings-/supplerings-tjeneste.

Utdanningsplanene skal oppdateres årlig.

Spesialitet

Arbeidsmedisin

Beskrivelse av utdanningsvirksomheten

Utdanning av LIS i arbeidsmedisin foregår ved Avdeling Bedriftshelsetjeneste (BHT)/HMS, Stavanger Universitetssykehus. LIS vil også tjeneste gjøre ved Lungeavdelingen og ØNH avdelingen for å oppnå enkelte læringsmål.

Bedriftshelsetjenesten (BHT) er en rådgivende fagavdeling. Avdelingen har i samsvar med arbeidsmiljøloven, en fri og uavhengig stilling i arbeidsmiljøspørsmål. Avdelingen leverer tjenester til Helse Stavanger HF.

Dette innebærer at avdelingen tilbyr tjenester til om lag 7.800 enkeltpersoner.

Bedriftshelsetjenesten i Helse Stavanger er godkjent av Arbeidstilsynet siden 2010. Bedriftshelsetjenesten er organisert i avdeling for personal og organisasjonsutvikling.

Hovedprinsippene for virksomhetsplanleggingen er basert på følgende:

- Myndighetskrav
- Gjeldende lover og forskrifter
- Virksomhetskrav/risiko

- Egne krav - Definerte mål og strategier
- Prosedyrer og rutiner for bedriftshelsetjenestens aktiviteter

BHT skal bistå arbeidsgiver, arbeidstakere, AMU og verneombud med å skape sunne og trygge arbeidsforhold.

BHT sine fagområder/tjenester er

Systematisk HMS arbeid

- Bistand ved kartlegging og risikovurdering
- Gjennomføring av internrevisjoner/samsvarsvurderinger
- Oppdatering, revidering og utarbeiding av foretaksovergripende HMS prosedyrer i EQS
- Utarbeiding av statistikk: Ansattskader, HMS hendelser og sykefravær

Undervisning og rådgivning

Bedriftshelsetjenesten tilbyr undervisning og rådgivning på klinikk, divisjons, avdelings og enhetsnivå.

Bedriftshelsetjenesten har ansvaret for planlegging og koordinering av følgende obligatoriske kurs på foretaksnivå:

- *Grunnkurs i HMS for ledere*
- *Grunnkurs i HMS for verneombud og AMU medlemmer*
- *Grunnkurs i rusforebyggende arbeid*
- *Sykefraværarbeid*

Andre kurs som bedriftshelsetjenesten tilbyr:

- *Frisk og gravid*
- *Kurs i forflytning*
- *Kjemisk helsefare og stoffkartotek*
- *Grunnkurs for kollegastøtter*
- *Aktuelle kurs på forespørsel*

Bedriftshelsetjenesten samarbeider også med NAV - Arbeidslivssenteret ved behov i forhold til ulike kurs. BHT utarbeider også korte videoer og opplærings/undervisningsmateriell til bruk på SUS

Arbeidshelse

- Oversikt over risikofaktorer og – grupper
- Målrettet helseovervåking/helsesamtaler/helsekontroller
- Arbeidsmedisinske vurderinger/oppfølging
- Sykefraværsoppfølging, rådgivning, dialogmøter, IA-arbeid
- Rusforebyggende arbeid og bistand i rusmiddelsaker

- Oppfølging av gravide
- Oppfølging av ansatte ved ulykker/traumer/belastende hendelser
- Oppfølging av medarbeidere ved smitte
- Føre eksponeringsregister
- Melding til Arbeidstilsynet om arbeidsrelatert sykdom/skade
- kartlegginger av arbeidsmiljørelatert helserisiko

Sykefraværarbeid

Bedriftshelsetjenesten bistår arbeidsgiver og arbeidstaker med sykefraværsoppfølging, rådgivning, dialogmøter og IA arbeid i henhold til enhver tid gjeldende lovverk og interne rutiner.

Bedriftshelsetjenesten bistår også med sykefraværanalyser.

Psykososialt/organisatorisk arbeidsmiljø

- Bistand ved kartlegging og risikovurdering
- Bistand i håndtering av enkeltsaker (konflikter, omstilling, utbrenthet, anklage om mobbing)
- Veiledning i den viktige samtalen
- Psykologisk debrifing
- Individuelle arbeidsmiljøkartlegginger etter avtale
- Bistand ved omstillinger
- Mekling
- Bistår med rådgivning ifht varslings sak, samt utfører undersøkelse på mandat fra arbeidsgiver.
- BHT er en del av foretakets beredskapsplan og gir bistand ved belastende hendelser og kriser.

Ergonomi

- Bistand ved kartlegginger, risikovurdering og iverksettelse av tiltak
- Rådgivning og undervisning: arbeidsbelastning, arbeidsteknikk og metoder, arbeidsprosesser, belysning, synsergonomi, organisatoriske faktorer, lokaler og innredning.
- Tilrettelegging/tilpasning av arbeidsutstyr og tekniske hjelpemidler
- Funksjonsvurderinger/arbeidsplassvurderinger
- Koordinere bistand fra NAV hjelpemiddelsentral eller NAV ved behov
- Rådgivning vedrørende universell utforming
- Rådgivning i byggesaker ved nybygg, ombygging/ny-innredning, leie av lokaler.
- Innkjøps-/anbudsprosesser: ved utarbeidelse av kravspesifikasjoner for møbler og utstyr
- Rådgivning vedrørende valg av møbler, utstyr og hjelpemidler

Yrkeshygiene

- Bistand ved oppdatering og vedlikehold av stoffkartoteket i Helse Stavanger
- Bistand ved kartlegging/vurdering av kjemiske, fysiske og biologiske arbeidsmiljøfaktorer
- Vurdering av helsemessige konsekvenser, og forslag til tiltak for å redusere eksponering
- Rådgivning innen fagområdet
- Bistand ved yrkeshygieniske målinger
- Bistand ved valg av verneutstyr

Klima og miljø

- Utarbeide og følge opp foretakets mål og handlingsplaner innen miljøarbeidet, samt kartlegge og risikovurdere vesentlige miljøaspekter og følge opp tiltak
- Ansvar for utvikling, vedlikeholde og tilsyn med foretakets styringssystem for ytre miljø
- Innen ytre miljø; Etablere/ revidere prosedyrer, veilede og gi opplæring til ledere og medarbeidere, og forberede og gjennomføre ekstern miljørevisjon
- Rapportere på avvik og uønskede hendelser innen ytre miljø
- Delta i hendelsesanalyser/granskning etter alvorlige hendelser, og ved behov varsle Rogaland brann og redning og Statsforvalteren ved utslipp
- Delta i relevante anbudsprosesser samt prosesser inn mot nytt sykehus (Nye SUS)
- Utarbeide og oppdatere kommunikasjonsplan, risiko og mulighetsanalyse, rapport til styret, samsvarserklæring, klimagassregnskap, potensielle miljøskadelige utslipp og miljørapport
- Bistå med fysisk tilrettelegging for god kildesortering av avfall, i samarbeid med Forsyningsavdelingen

Ellers bidrar BHT også ved blant annet; Prosjekt sykehusutbygging, Innkjøp og anbudsprosesser, Nybygg/ombygging (Ergonomisk rådgivning, innklima, avtrekk/verneinnretninger for kjemiske og biologiske faktorer, støy, lysforhold, utforming og innredning av lokaler), HMS oppfølging på byggeplasser (ombygging/nybygg).

BHT følger systematisk opp enhetene i Helse Stavanger ved blant annet:

Kartlegging og handlingsplaner

Det utarbeides årlig handlingsplan for bedriftshelsetjenestens bistand i helseforetaket. Handlingsplanen er basert på gjeldende regelverk og tar utgangspunkt i virksomhetens risikobilde, målsetning og øvrige planer.

Det utarbeides i tillegg egne handlingsplaner med hver klinikk, avdelinger og evt. enheter hvor planlagte aktiviteter beskrives. Dette utføres i samråd med ledelsen fra klinikken, vernetjenesten, tillitsvalgte og HMSKP koordinator.

Årsrapport

Årsrapport oppsummerer samarbeidet mellom Helse Stavanger HF og Bedriftshelsetjenesten. Rapporten gir en oversikt over bedriftshelsetjenestens bistand og aktiviteter i virksomheten, årsrapporten utarbeides på bakgrunn av gjennomførte aktiviteter fra forrige år.

Arbeidsmiljøutvalg (AMU).

Bedriftshelsetjenesten er representert i foretakets arbeidsmiljøutvalg (FAMU) samt de lokale arbeidsmiljøutvalgene i klinikkene. Representant fra bedriftshelsetjenesten møter i utvalget med tale og forslagsrett, men uten stemmerett.

Det er ansatt yrkeshygieniker, organisasjonspsykolog, ergoterapeut, bedriftssykepleiere, HMS-rådgivere og Rådgiver klima og miljø. Det er 1 stilling (100%) for bedriftslege/LIS i arbeidsmedisin.

Avdelingen samarbeider tett med Avdeling for Kvalitet og Pasientsikkerhet, Seksjon Smittevern, og Avdeling for personal og organisasjonsutvikling.

Det er ikke vaktordning ved BHT.

Beskrivelse av utdanningsløp

For å oppnå alle læringsmålene for spesialiteten arbeidsmedisin, kreves tjenestetid både som LIS i arbeidsmedisin ved en arbeidsmedisinsk avdeling i spesialisthelsetjenesten (godkjent utdanningsvirksomhet) og som bedriftslege i bedriftshelsetjeneste (registrert utdanningsvirksomhet).

Hovedvekten av læringsmålene som følger av utdanningsplanen vil en oppnå som LIS i arbeidsmedisin ved Bedriftshelsetjenesten ved SUS. En del læringsaktiviteter knyttet til flere av læringsmålene, kan gjennomføres både som LIS ved en arbeidsmedisinsk

avdeling og i bedriftshelsetjeneste (registrert utdanningsvirksomhet). Hvor mange av disse læringsmålene en kan oppnå som LIS ved BHT SUS, vil avhenge av total tjenestetid ved avdelingen.

Noen læringsmål vil oppnås ved tjeneste ved lungeavdelingen (LM: 063, 064, 065, 066, 067) og ØNH avdelingen på SUS (LM: 088). Det vil i samråd med LIS lages en plan for hvilket tidspunkt denne tjenesten skal utføres. Overlege ved aktuell avdelingen vil være supervisor og sørge for at læringsmålet dekkes med nødvendig praksis og individuell opplæring. LIS beholder sin vanlige veileder gjennom praksis på disse avdelingene.

Noen av læringsmålene må tas ved arbeidsmedisinsk avdeling (Hele LM: 029, 030, 089, Deler av LM: 001,002, 044, 047, 051, 052,053, 054, 055, 057, 058, 061, 062, 070, 071, 073, 077, 078, 079, 083, 086, 087, 091, 098, 102,107, 111,115) Det er inngått en samarbeidsavtale med Yrkesmedisinsk avdeling, Helse Bergen HF.

Avdelingen vil legge til rette for at bedriftslege/LIS i arbeidsmedisin som gjennomfører den vesentligste del av sin spesialistutdanning ved bedriftshelsetjenesten ved SUS (inntil 4 år), også får gjennomført den nødvendige tjeneste som LIS ved Yrkesmedisinsk avdeling (obligatorisk ett år) og evt. andre eksterne og registrerte BHT arenaer, på en god måte, og primært ved å gi permisjon på egnet tidspunkt.

Avdelingen vil også søke å samarbeide med den Yrkesmedisinske avdelingen den enkelte utdanningskandidat planlegger tjeneste ved, slik at det kan bli et godt, helhetlig utdanningsløp for utdanningskandidaten i hele utdanningsperiode.

Introduksjon av nye LIS

Alle bedriftsleger /LIS får tildelt en veileder ved oppstart og med første veiledningssamtale i løpet av første måned. Bedriftslege/LIS presenteres for ansatte ved avdelingen og får en innføring i deres oppgaver gjennom blant annet én til én samtaler, og deltagelse på alle kurs som BHT arrangerer. Det gis praktisk informasjon om sykehuset, avdelingen, og arbeidsrutiner.

Veileder og leder ved BHT holder en innledende samtale med LIS om utarbeiding av individuell utdanningsplan basert på læringsmålene. LIS får et informasjonsskriv med navn på veileder, supervisor, hvor de holder til, vanlige rutiner ved avdelingen og informasjon om obligatoriske e- læringskurs for nyansatte leger i helseforetaket generelt og BHT og arbeidsmedisin spesielt. Kursene legges inn i kompetanseportalen ved oppstart og blir signert ut når de er gjennomført.

Supervisjon, veiledning og faglig utvikling.

Avdelingen har yrkeshygieniker og organisasjonspsykolog som samarbeider tett med bedriftslegen/LIS og gir supervisjon innen sine fagfelt. LIS samarbeider også med øvrig fagpersonell på avdelingen, som ergoterapeut, bedriftssykepleier og HMS rådgiver. Andre spesialister/overleger ved SUS er supervisører og gir råd ved behov innen sine spesialfagfelt (ØNH leger, infeksjonsmedisiner, nevrolog, dermatolog, lungeleger, nevropsykologer, statistiker, fysiker, jurist mm).

Befaringer er nødvendige læringsaktiviteter for å oppnå visse læringsmål. Disse gjøres sammen med Yrkeshygieniker, som med sin spesialkompetanse er supervisør.

Leder ved BHT oppnevner en individuell veileder og har ansvaret for at det inngås avtale med denne. Veileder er spesialist i arbeidsmedisin, har nødvendig erfaring, og innehar veilederkompetanse/kurs. Veiledningen skal være i gjennomsnitt på minst fire timer per måned i 10,5 av årets måneder (minst 42 t ila et år), og tilbys så lenge utdanningen pågår. Temaer ved individuelle veiledningssamtaler er faglig progresjon i arbeidet og utdanningen med utgangspunkt i individuell utdanningsplan og krav om læringsmål og læringsaktiviteter i kompetanseportalen. Samtalene fokuserer også på etiske vurderinger, vanskelige valg og opplevelser, arbeidet som lege, samarbeid med kolleger, trivsel på arbeidsplassen, kvalitet i arbeidet og pasientsikkerhet mm. Veiledningen og progresjon i denne skal dokumenteres, og det legges en plan for jevnlig evaluering av LIS sin progresjon i forløpet.

Supervisjon ved pasientvurderinger innebærer tett oppfølging av veileder/spesialist i konkrete arbeidsoppgaver. Det kan være råd ved planlegging av konsultasjonen, evt. kontakt under eller like etter konsultasjonen og i forbindelse med etterarbeid.

LIS får avsatt tid til faglig fordypning i forbindelse med sitt daglige arbeid. Da vil de bla ha anledning til litteratursøk og artikkellesing knyttet opp mot ulike arbeidsmedisinske tema, kvalitetsarbeid mm.

Vurdering og dokumentasjon av oppnådde læringsmål

Dokumentasjon og vurdering av oppnådd læringsmål gjøres i kompetanseportalen. Vurdering gjøres både av veileder, supervisør og leder ved BHT.

LIS diskuterer læringsmål og progresjon i utdanningen med veileder og supervisør og det er en viktig del av veiledningen av den enkelte kandidat. Referat fra veiledningssamtalene skrives i kompetanseportalen inkludert veileders vurdering.

Teoretisk undervisning

BHT har internundervisning 1 gang pr måned á ca 45 min 10 ganger i året med innlegg fra de ulike yrkesgruppene ved avdelingen. Kandidatene deltar i forberedelser og framlegging på lik linje med alle avdelingens ansatte.

Bedriftslege/LIS deltar på internundervisning ved Yrkesmedisinsk avdeling Haukeland via Teams. Denne internundervisningen har et internt undervisningsprogram på minst 2 undervisningstimer á 45 min 2-4 ggr i måneden i minst 36 uker/år. Denne undervisningen skjer på basis av læringsmålene for spesialiteten arbeidsmedisin og felles kompetansemål. Utdanningsprogrammet tar sikte på å dekke godt alle læringsmålene knyttet til internundervisning på en bred måte i et langtidsprogram over ca. 3 år.

Det legges til rette for at LIS får delta i alle påkrevde kurs (inkludert obligatoriske nasjonale kurs) og deltakelse i forskriftsbestemt 2 årig veiledningsgruppe i arbeidsmedisin (gruppeveiledning) i løpet av den tiden som blir tjenestegjort ved avdelingen.

Felles kompetansemål (FKM)

Felles kompetansemål planlegges oppnådd gjennom kurs og e-læring, bla deltakelse i kurs arrangert av Helseforetaket, legeforeningen, samt internundervisning og deltakelse i forskriftsbestemt 2-årig veiledningsgruppe i arbeidsmedisin. I veiledningsgruppen tas mange av de felles læringsmålene opp.

Ansvar for utdanningen

Leder for BHT og utdanningsansvarlig ved SUS har ansvar for LIS utdanningen ved BHT.

Leder for BHT er utdanningsansvarlig ved avdelingen. Leder har ansvar for planlegging, gjennomføring, kvalitetsutvikling og godkjenning av læringsmålene. Den har også ansvar for å legge til rette for gjennomføring av veiledersamtaler med kompetent veileder, og legge til rette for fortløpende overvåking av og bistand til LIS i de konkrete arbeidssituasjonene (supervisjon). Leder for BHT og utdanningsansvarlig skal sørge for at LIS utdanningen planlegges og drives på en tilfredsstillende måte. Det gjøres gjennom kontakt med veiledere, supervisører, LIS og BHT ved andre helseforetak, og evt Yrkesmedisinsk avdeling ved behov.

Veileder (spesialist i faget) har ansvaret for den individuelle regelmessige veiledningen, og gjennomføre regelmessige kompetansevurderinger av LIS for å sikre at LIS kan arbeide selvstendig.

Utdanningskandidater i arbeidsmedisin skal i spesialistløpet delta i 2 årig veiledningsgruppe, og melder seg på dette via Legeforeningen. Det er også flere kurs som er obligatoriske i spesialistløpet. Disse organiseres av blant annet STAMI, legeforeningen, yrkesmedisinsk avdeling mm.

Avdelingen legger til rette for deltagelse og dekker utgiftene til dette.

Individuell utdanningsplan

Ved tilsetting vil det utarbeides en individuell utdanningsplan for LIS, som viser hva LIS skal gjennomføre (læringsmål, læringsaktiviteter og læringsarenaer), basert på hvor i utdanningsløpet LIS starter. Den individuelle utdanningsplanen utarbeides av LIS i samarbeid med veileder. Planen skal godkjennes av leder.

Simulering og ferdighetstrening

Avdelingens ansatte, inkludert LIS gjennomfører årlig HLR opplæring som registreres i kompetanseportalen. LIS får opplæring og trening i bruk av spirometri- og audiometriutstyr og det registreres i kompetanseportalen.

Tillitsvalgte

Det er en tillitsvalgt med vararepresentant for LIS leger som ivaretar LIS interesser.

Kontakt

For spørsmål om spesialistutdanningen ta kontakt med Utdanningsansvarlig ved SUS Ottar Bjerkeseth eller leder BHT Kjersti Heie.